

Zasedání Odborné skupiny pro podporu osob s omezenou schopností právně jednat

Datum: 30.05.2024

Poradu řídila: Camille Latimier (SPMP ČR)

Přítomni: JUDr. Štefan Čulík (MPSV), Mgr. Blanka Espinoza (ÚV ČR), Mgr. Jakub Geier (MV), JUDr. Pavel Kotrady (Okresní soud ve Vsetíně), JUDr. Pavel Ptáčník (ÚV ČR), Mgr. Aneta Redlichová (MSp – online), Mgr. Jan Strnad (Rytmus – od klienta k občanovi, z.ú.), Mgr. Štěpán Klásek – host, Mgr. Karel Lach (KVOP) - host, Mgr. Jana Kolářková Zapletalová (Justiční akademie) - host

Přítomných bylo 6 z 10 členů.

Program jednání:

- 1) Úvodní informace
- 2) Plán činnosti na rok 2024
- 3) Aktuální témata v oblasti podpory osob s omezenou schopností právně jednat
- 4) Materiál k problematice zadávání znaleckých posudků v řízeních o svéprávnosti
- 5) Oslovení MSp - úkoly z roku 2023 (šíření letáku o řízení o svéprávnosti, změna zákona o zvláštních řízeních soudních – clearing)
- 6) Financování veřejného opatrovnictví v krajích (prezentace MV)
- 7) Prezentace dobré praxe ze zahraničí - reforma opatrovnictví ve Španělsku
- 8) Stanovení dalších kroků, úkolů a termínu dalšího zasedání

1. bod - Úvodní informace

Jednání zahájila předsedkyně Odborné skupiny Camille Latimier, která členky a členy přivítala a shrnula program jednání. Poté se přítomní krátce představili.

2. bod - Plán činnosti na rok 2024

Odborná skupina projednala plán činnosti na rok 2024, který zahrnuje navázání bližší spolupráce s Ministerstvem práce a sociálních věcí a Ministerstvem spravedlnosti, prosazování a šíření metodiky pro hodnocení potřeby podpory při právním jednání (ve spolupráci s Justiční akademií), pokračování v advokačních činnostech ke vzniku pozice soudního sociálního pracovníka

na okresních soudech nebo shromažďování a šíření příkladů dobré praxe pro návrh systému doprovázení, poradenství, vzdělávání a monitoringu podpůrců.

Camille Latimier: V rámci tvorby osvětových materiálů by mohl být v návaznosti na již vytvořený a distribuovaný leták o řízení o svéprávnosti připraven v obdobném formátu leták na téma detence v rámci poskytování psychiatrické péče. V této souvislosti by bylo vhodné navázat bližší spolupráci s Výborem proti mučení a nelidskému zacházení pod Radou vlády pro lidská práva. Zároveň by bylo vhodné Odbornou skupinu rozšířit o zástupce z Ministerstva zdravotnictví.

Štefan Čulík: Pro další období MPSV uvítá aktivity týkající se vzájemné podpory v oblasti opatrovnictví včetně osvětových aktivit zacílených na osvětu a informovanost veřejnosti.

Jakub Geier: Do budoucna bude moci MV nabídnout data z evidence obyvatel, ve které jsou vedeny i informace o opatrovnictví, opatrovanců je dle této evidence celkem 15 tis., ovšem v registru je evidováno 23 tis. osob, které mají jako opatrovníka právnickou osobu. Proto by bylo zajímavé i z důvodu zajištění vstupu pro plánovanou analýzu zjistit, proč zde existuje tak velký rozdíl v jejich počtu. Na příštím setkání by bylo možné prezentovat obecné srovnání, o jaká data se jedná.

Dále informoval o stavu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s veřejným opatrovnictvím. V pátek 31. května 2024 bude návrh projednáván komisí Legislativní rady vlády pro soukromé právo, v pondělí 3. června 2024 pak komisí pro správní právo. Poté bude materiál postoupen vládě.

3. bod - Aktuální témata v oblasti podpory osob s omezenou schopností právně jednat

Camille Latimier: Informovala o probíhající reformě opatrovnictví v Polsku, která by mohla být inspirací i pro prostředí České republiky.

4. bod – Materiál k problematice zadávání znaleckých posudků v řízeních o svéprávnosti

Pavel Kotrady: Ve spolupráci s B. Brozovou Rittichovou pod záštitou Ministerstva spravedlnosti vypracoval materiál na téma znaleckých posudků v řízeních o svéprávnosti s cílem poskytnout souhrnné informace a praktický pohled na zjišťování možností a schopností daného člověka. Materiál obsahuje shrnutí judikatury, uvedení možností jiných způsobů dokazování a lehce se dotýká i tzv. „clearingu“. Byl zpracován zejména jako praktický nástroj pro soudce, neboť v praxi často dochází k nadužívání znaleckých posudků a k přenechávání nalezení odpovědí na určité otázky znalcům namísto soudům. Materiál byl rozeslán zainteresovaným subjektům k připomínkám se lhůtou pro vyjádření do 30. června 2024. Následně bude oficiálně rozeslán prostřednictvím MSp.

Jana Kolářková Zapletalová: Za Justiční akademii byla vytvořena sada připomínek týkajících se potřeby clearingů ve vztahu k práci soudních sociálních pracovníků. V tomto ohledu je klíčová především finanční motivace.

Karel Lach: KVOP také připomínky zpracuje a dodá ve stanovené lhůtě.

5. bod - Oslovení MSp - úkoly z roku 2023 (šíření letáku o řízení o svéprávnosti, změna zákona o zvláštních řízeních soudních – clearing)

Aneta Redlichová: Leták k řízení o svéprávnosti byl již 15. dubna 2024 rozeslán dopisem vrchního ředitele Fraňka okresním a krajským soudům s informací, za jakým účelem byl vytvořen. Soudy se mají k materiálu a způsobu jeho budoucího využití vyjádřit do konce května. Ministerstvo již obdrželo několik pozitivních reakcí, soudy budou leták zasílat spolu s první písemností nebo bude např. dostupný v infocentru.

Dále probíhala diskuze týkající se možnosti novelizace zákona o zvláštních řízeních soudních.

Jana Kolářková Zapletalová: Novela by přinesla možnost využít alternativy ke znaleckému posudku v oblasti psychiatrie – zpracování hodnocení prostřednictvím soudního sociálního pracovníka.

Aneta Redlichová: Jedná se pouze o úpravu jednoho ustanovení, daná novela tedy nebude předložena samostatně, ale čeká se na vhodný zákon, ke kterému by se tato novela mohla připojit.

Štefan Čulík: Podpořil myšlenku dané novely. Z hlediska ekonomických souvislostí i rychlosti řízení by měla tato změna pozitivní dopady.

Camille Latimier: Bylo by vhodné, aby Odborná skupina prostřednictvím dopisu MSp vyjádřila podporu pro rychlé přijetí této změny.

Úkol: Vypracovat a zaslat MSp dopis ve věci podpory rychlého přijetí předmětné novely zákona o zvláštních řízeních soudních.

6. bod - Financování veřejného opatrovnictví v krajích (prezentace MV)

V rámci tohoto bodu představili Jakub Geier a Štěpán Klásek z MV v návaznosti na dříve prezentované informace aktuální statistiky týkající se veřejného opatrovnictví.

V tuto chvíli (k 31. březnu 2024) je evidováno celkem 14 948 opatrovanců, což je o 548 více než v předchozím roce. Jejich počet tedy neustále narůstá (v roce 2016 jich bylo 10 799). Nejvyšší počty opatrovanců jsou evidovány v Moravskoslezském (1 981), Ústeckém (1 803) a Středočeském (1 638) kraji. Nejvyšší meziroční nárůst je v kraji Karlovarském. Oproti období během pandemie, kdy nebyl zaznamenán tak velký růst, se počty opatrovanců začínají zvyšovat rychleji, a to v rámci celé České republiky. Institut veřejného opatrovníka v současné době vykonává 1 465 obcí, přičemž 75 % z nich jsou obce I. typu.

Následná diskuze se týkala personálního zabezpečení dané agendy na krajích a možností získání různých statistických informací jak v rámci vykazování pro účely financování veřejného opatrovnictví, tak prostřednictvím registru obyvatel.

Camille Latimier: Uvítala by mít k dispozici více rozdělená data, např. na věkové kategorie, rozdíly mezi muži a ženami, zda je dané osobě omezeno volební právo, či počty osob majících opatrovníka bez omezení svéprávnosti.

Štěpán Klásek: Ani jeden z detailů není možné v rámci stávajícího sledování zjistit. Lze ale určit, zda byl jmenován opatrovník procesní či hmotněprávní.

Jakub Geier: Věk, pohlaví a omezení volebního práva by bylo možné zjistit z evidence obyvatel.

Aneta Redlichová: Od roku 2017 soudy dodávají MSp informace ohledně počtu případů, ve kterých došlo k omezení volebního práva. Jsou však schopni zjistit pouze počet rozhodnutí v každém roce, nikoli aktuální počet osob, kterým bylo volební právo omezeno.

7. bod – Presentace dobré praxe ze zahraničí – reforma opatrovnictví ve Španělsku

Bod byl přesunut na další jednání.

8. bod - Stanovení dalších kroků, úkolů a termínu dalšího zasedání

V návaznosti na možné vytvoření letáku na téma psychiatrická detence ve srozumitelné formě se diskutovalo o dalších tématech, která by bylo možné tímto způsobem zpracovat (mezi návrhy byla např. oblast poskytování psychiatrické péče, výkon volebního práva či využívání opatření omezujících pohyb v pobytových sociálních službách).

Úkol z bodu č. 5: Vypracovat a zaslat MSp dopis ve věci podpory rychlého přijetí předmětné novely zákona o zvláštních řízeních soudních.

Další zasedání se uskuteční na podzim, cca v polovině října 2024.

Camille Latimier poté poděkovala účastníkům jednání za účast a diskuzi a zasedání ukončila.

V Praze dne 30.05.2024

Zapsala: Blanka Espinoza
sekretariát VVOZP

Schválila: Camille Latimier
předsedkyně Odborné skupiny